

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3MCdo/13/2010
Identifikačné číslo spisu:	4105220264
Dátum vydania rozhodnutia:	06.05.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Daniela Sučanská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:4105220264.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov 1/ Ing. F.Z., bývajúceho v R., 2/ G. C., bývajúcej v W., 3/ C. R. N., bývajúcej v Z., 4/ A. R. V., bývajúcej v Z., 5/ G. R., bývajúceho v Z., 6/ L. R., bývajúceho v Z., 7/ N. R., bývajúceho v Z., všetkých zastúpených JUDr. Petrom Koscelanským, advokátom so sídlom v Nitre, Fr. Mojtu č. 24, proti žalovaným 1/ Obci Ivanka pri Nitre, so sídlom v Ivanke pri Nitre, Novozámocká č. 326, IČO: 31 827 004, 2/ JUDr. Márii Věterníkovéj, správkyňi konkurznej podstaty úpadcu METRONOM, s.r.o. so sídlom v Bratislave, Povraznícka č. 13, IČO: 35 970 405, so sídlom v Bratislave, Bazova č. 8, o určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 7 C 55/2006, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudkom Krajského súdu v Nitre z 18. júna 2009 sp. zn. 9 Co 266/2008 a Okresného súdu Nitra z 28. augusta 2008 č.k. 7 C 55/2006-334, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozsudok

1. Krajského súdu v Nitre z 18. júna 2009 sp. zn. 9 Co 266/2008,
2. rozsudok Okresného súdu Nitra z 28. augusta 2008 č.k. 7 C 55/2006-334 vo výroku, ktorým určil, že nehnuteľnosti nachádzajúce sa v katastrálnom území Ivanka pri Nitre, zapísané na liste vlastníctva číslo XXXX ako parcela číslo XXX - orná pôda o výmere 131 134 m² a parcela číslo XXX - orná pôda o výmere 267 686 m² patria do dedičstva po neb. Dr. Y.Z., narodenom XX. G. XXXX a zomrelom XX. N. XXXX v podiele 1/2 a do dedičstva po neb. H.Z., rod. T., narodenej XX. N. XXXX a zomrelej XX. C. XXXX v podiele 1/2, a vo výroku o povinnosti žalovaného 2/ nahradiť žalobcom trovy konania. Vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súde Nitra na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Nitra rozsudkom z 28. augusta 2008 č.k. 7 C 55/2006-334 konanie voči žalovanému 1/ v dôsledku späťvzatia žaloby zastavil a žalovanému 1/ náhradu trov konania nepriznal. Konanie voči žalovanému 2/ v dôsledku čiastočného späťvzatia žaloby v časti o určenie neplatnosti právneho úkonu žalovaného 1/, a to vyhlásenia o vydržaní vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v katastrálnom území Ivanka pri Nitre, evidovaným Katastrálnym úradom Nitra - Správa katastra Nitra vo vložke č. XXX ako parcela číslo XXX - orná pôda o výmere 131 134 m² a parcela číslo XXX - orná pôda o výmere 267

686 m², uskutočneného dňa 7. septembra 2005 pred notárom JUDr. Jánom Boškom na Notárskom úrade v Nitre, spísanom do notárskej zápisnice zn. N 101/05, Nz 41421/05, NCR1s 40846/05, ako i v časti o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalovaným 1/ ako predávajúcim a žalovaným 2/ ako kupujúcim, predmetom ktorej boli nehnuteľnosti v katastrálnom území Ivanka pri Nitre, zapísané na liste vlastníctva číslo XXXX, parcela číslo XXX - orná pôda o výmere 131 134 m² a parcela číslo XXX - orná pôda o výmere 267 686 m², zastavil; žalovanému 2/ náhradu trov konania nepriznal. Súd ďalej určil, že nehnuteľnosti nachádzajúce sa v obci Ivanka pri Nitre, katastrálne územie Ivanka pri Nitre, zapísané na liste vlastníctva číslo XXXX ako parcela číslo XXX - orná pôda o výmere 131 134 m² a parcela číslo XXX - orná pôda o výmere 267 686 m² (ďalej len „nehnuteľnosti“) patria do dedičstva po neb. Dr. Y.Z. v podiele 1/2 a do dedičstva po neb. H.Z., rod. T. v podiele 1/2. Žalovanému 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ až 7/ náhradu trov konania. Z vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že právni predchodcovia žalobcov Dr. Y.Z. a manželka H.Z. nadobudli podielové spoluvlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam na základe kúpnych zmlúv z 29. mája 1947 uzavretých s Dr. C. T. a jeho manželkou Q. T.. K uzavretiu kúpnych zmlúv došlo za platnosti obyčajového práva platného do 31. decembra 1950, podľa ktorého sa nadobúdalo vlastnícke právo k nehnuteľnostiam nie uzavretím zmluvy, ale až zápisom prevodu vlastníckeho práva do pozemkovej knihy. Právni predchodcovia žalobcov boli do pozemkovej knihy zapísaní dňa 2. júna 1947 ako podielovní spoluvlastníci nehnuteľností v pozemnoknižnej vložke č. XXX. V konaní nebolo preukázané, že sporné nehnuteľnosti boli predmetom výkupu štátom, pretože Výmer Jednotného národného výboru v Nitre č. 603-23/6-1950-IX z 23. júna 1950, ktorým boli štátom za náhradu vykúpené nehnuteľnosti manželov G., sa nevzťahoval aj na sporné nehnuteľnosti zapísané v pozemnoknižnej vložke č. XXX. K nadobudnutiu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam žalovaným 1/ vydržaním podľa § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka súd uviedol, že notárska zápisnica, v ktorej je obsiahnutý právny úkon žalovaného 1/ o vydržaní vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam osvedčený notárom, neobsahuje viaceré zákonom predpísané náležitosti podľa § 63 Notárskeho poriadku. Konkrétne z obsahu zápisnice o osvedčení vydržania vlastníckeho práva nie je zrejmé, z akého právneho titulu a kedy mal žalovaný 1/ vstúpiť do držby nehnuteľností a z čoho má vyplývať dobromyseľnosť jeho držby nehnuteľností. Zápisnica neobsahuje ani vyjadrenie posledných známych vlastníkov zapísaných v katastri nehnuteľností, resp. ich právnych nástupcov o tom, že nemajú výhrady k nadobudnutiu vlastníckeho práva vydržaním k prospechu žalovaného 1/. Súd zároveň vyslovil pochybnosti o samotnej dobromyseľnosti držby nehnuteľností žalovaným 1/, pretože z vykonaného dokazovania mal preukázané, že nehnuteľnosti boli od roku 1970 nepretržite v užívaní Poľnohospodárskeho družstva Ivanka pri Nitre, ktoré aj neskôr vyplácalo náhradu za užívanie týchto pozemkov právnym nástupcom neb. manželov G.. Podľa názoru súdu žalovaný 1/ nenadobudol vlastnícke právo k nehnuteľnostiam vydržaním pre nesplnenie zákonom požadovaných podmienok vydržania. Na základe zisteného skutkového stavu súd dospel k záveru, že vlastnícke právo právnych predchodcov žalobcov k nehnuteľnostiam zostalo zachované, preto žalobe o určenie, že označené nehnuteľnosti patria do dedičstva po ich právnych predchodcoch vyhovel. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Nitre na odvolanie žalovaného 2/ podané proti výroku o určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva a výroku o náhrade trov konania, rozsudkom z 18. júna 2009 sp. zn. 9 Co 266/2008 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutých častiach potvrdil; žalovanému 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ až 7/ náhradu trov odvolacieho konania. Rozhodnutie odôvodnil tým, že zo zápisov v pozemkovej knihe týkajúcich sa pozemnoknižnej vložky č. XXX vyplýva, že nehnuteľnosti (parcely č. XXX a č. XXX) nepodliehali revízií prvej pozemkovej reformy podľa zákona č. 142/1947 Sb. a ani neboli predmetom výkupného konania štátom, preto k platnému prevodu vlastníctva na právnych predchodcov žalobcov kúpnyimi zmluvami z 29. mája 1947 nebol potrebný súhlas Ministerstva zemédelství, resp. na Slovensku súhlas Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy. Odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa dospel k záveru, že vlastnícke právo nehnuteľností právnych predchodcov žalobcov Dr. Y.Z. a jeho manželky H.Z. zostalo zachované a až do vydania osvedčenia o vydržaní vlastníckeho práva žalovaným 1/ nebolo ani dotknuté ďalšou právnou skutočnosťou. Pokiaľ ide o nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vydržaním žalovaným 1/, odvolací súd sa stotožnil s právnymi závermi súdu prvého stupňa o nesplnení zákonných podmienok pre nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním a v podrobnostiach odkázal na dôvody uvedené v rozsudku súdu prvého stupňa.

Nakoľko žalovaný 1/ nenadobudol vlastníctvo nehnuteľností vydržaním, nemohol ako nevlastník ani platne previesť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam na žalovaného 2/. Na základe uvedeného dospel odvolací súd k záveru, že žalobcovia preukázali, že ich právni predchodcovia sa stali vlastníkmi nehnuteľností a ich vlastnícke právo im nebolo zákonným spôsobom odňaté. Žalobcovia preto mali naliehavý právny záujem na požadovanom určení, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po ich právnych predchodcoch (§ 80 písm. c/ O.s.p.). Z dôvodov vyššie uvedených odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v odvolaní napadnutej časti ako vecne správny potvrdil. Odvolací súd za správny považoval aj žalovaným 2/ napadnutý výrok o náhrade trov konania, keď sa stotožnil s právnym posúdením otázky hodnoty sporu (vychádzajúcej z kúpnej ceny nehnuteľností dojednanej medzi žalovanými 1/ a 2/ pre účely stanovenia výšky náhrady trov konania súdom prvého stupňa). Rozhodnutie o trovách odvolacieho konania odôvodnil § 142 ods. 1 O.s.p.

Na základe podnetu žalovaného 2/ (v tom čase METRONOM s.r.o., so sídlom v Bratislave, Povraznícka č. 13, IČO: 35 970 405) podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) mimoriadne dovolanie proti vyhovujúcej časti určovacieho výroku rozsudku Okresného súdu Nitra z 28. augusta 2008 č.k. 7 C 55/2006-334 a potvrdzujúcemu výroku rozsudku Krajského súdu Nitra z 18. júna 2009 sp. zn. 9 Co 266/2008 a žiadal rozsudok krajského súdu spolu s rozsudkom okresného súdu v napadnutej časti zrušiť a vec v rozsahu zrušenia vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. V mimoriadnom dovolaní uviedol, že napadnutými rozsudkami bol porušený zákon a spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), keď súdy na zistený skutkový stav aplikovali právny predpis, ktorý nesprávne vyložili. Poukázal na ustanovenie § 13 zákona č. 46/1948 Sb. o novej pozemkovej reforme (trvalej úprave vlastníctva poľnohospodárskej a lesnej pôdy), podľa ktorého pre platnosť prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam kúpnymi zmluvami z 29. mája 1947 uzavretými medzi predávajúcimi manželmi T. a kupujúcimi - právnymi predchodcami žalobcov manželmi G., sa vyžadoval dodatočný súhlas Ministerstva poľnohospodárstva (zemědelství) pod následkom jeho neplatnosti (ods. 1), ako i že právne úkony, týkajúce sa okrem iného prevodu vlastníctva k tomuto majetku uskutočnené po 4. apríli 1947, teda pred účinnosťou tohto zákona, sú neplatné, pokiaľ neboli dodatočne schválené ministerstvom poľnohospodárstva (ods. 2). V danej veci kúpne zmluvy boli uzatvorené 29. mája 1947, pričom dodatočný súhlas ministerstva poľnohospodárstva udelený nebol, z ktorého dôvodu tieto kúpne zmluvy treba považovať za neplatné zo zákona a na tom nemení nič ani skutočnosť, že v čase pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 46/1948 Sb. (14. apríla 1948), na základe týchto kúpnych zmlúv bol vykonaný vklad vlastníckeho práva do pozemkovej knihy 2. júna 1947. Súdy skutočnosť nadobudnutia vlastníckeho práva k uvedeným nehnuteľnostiam právnymi predchodcami žalobcov posúdili povrchno, keď vychádzali len zo zápisu vlastníckeho práva uvedeného v PKN vložke č. XXX, ktorý zápis považovali za konštitutívny, nevyvratiteľný. Generálny prokurátor tiež namietal správnosť záveru súdov, že výmerom Jednotného národného výboru v Nitre z 23. júna 1950 č. 603-23/6-1950-IX, ktorým bolo vykúpené pozemkové vlastníctvo manželov G. a Nadlepšovacieho fondu zamestnancov továrne Ferrenit v Nitre zapísaných v PKN vložkách číslo XXX, XX, XXX vo výmere 41,1156 ha je preukázané, že výkup sa netýkal parciel č. XXX a č. XXX, ktoré boli zapísané v PKN vložke číslo XXX, ktorú výmer neobsahuje, a teda vlastníctvo manželov G. k uvedeným nehnuteľnostiam zostalo nedotknuté. Súdom vytýkal, že k uvedenému právnemu záveru došli bez toho, aby prihliadli na revízne konanie vo veci výkupu majetku manželov T. (predávajúcich), ohľadom ktorého listinné dôkazy sa nachádzajú v súdnom spise, tieto listinné dôkazy nevyhodnotili vo vzájomných súvislostiach a neprihliadli na dôkazy o tomto revíznom konaní, z ktorých možno prijať záver, že nehnuteľnosti prešli v rámci revízie prvej pozemkovej reformy z vlastníctva manželov T. na štát. Práve v tomto revíznom konaní, v ktorom do súpisu majetku Dr. T. s manželkou boli zahrnuté aj parcely číslo 903 a 904, bolo rozhodnuté Poverením poľnohospodárstva a pozemkovej reformy podľa § 15 ods. 1 zákona č. 142/1947 Sb. o tom, že súhlas s prevodom predmetných nehnuteľností nebol podľa § 13 zákona č. 46/1946 Sb. udelený. Ministerstvo zemědelství rozhodnutím zo 6. júla 1949 rozhodlo, že pozemkový majetok v katastrálnom území Ivanka pri Nitre vo výmere 82,747 ha uvedený v súpisovej prihláške vyhotovenej z úradnej moci pracovnou skupinou Poverenia a pozemkovej reformy v Nitre tvorí zbytkový statok podľa § 1 ods. 1 písm. d/ zákona č. 142/1947 Sb. a preberá sa štátom celý. Ďalej sa v ňom uvádza, že scudzenie nehnuteľností o výmere 70,4210 ha K. L., rod. G. (dcéra právnych predchodcov žalobcov) a Nadlepšovaciemu fondu pracovníkov továrne Ferrenit Úč.

spol. v Nitre je neplatné, pretože bolo uskutočnené po 4. apríli 1947 bez súhlasu ministerstva poľnohospodárstva. Na základe uvedeného generálny prokurátor dospel k záveru, že nehnuteľný majetok, ktorý bol predmetom určovacieho výroku žaloby, prešiel na štát v rámci revízie prvej pozemkovej reformy vlastníctva manželov T. a do vlastníctva právnych predchodcov žalobcov (kupujúcich) vzhľadom na neplatnosť kúpnych zmlúv neprešiel; v čase svojej smrti títo predmetný nehnuteľný majetok nevlastnili, a preto uvedený majetok nemôže patriť ani do dedičstva po nich.

Žalobcovia vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora navrhli dovolanie zamietnuť. Uviedli, že názor generálneho prokurátora je v rozpore so zákonom, v rozpore s právom platným na Slovensku v čase realizácie napadnutého právneho úkonu a s princípom právnej istoty. Poukázali na to, že predmetom konania sú lukratívne pozemky v obci Ivanka pri Nitre, ktoré od roku 1947 sú vlastníctvom ich rodiny a nezákonným konaním starostu obce boli podvodným spôsobom osvedčené do vlastníctva obce formou notárskej zápisnice v roku 2005. V konaní bol preukázaný vznik vlastníckeho práva ich právnych predchodcov k sporným nehnuteľnostiam, ich vlastnícke právo bolo zavkladované rozhodnutím pozemnoknižného súdu dňa 2. júna 1947, pričom tento stav, t.j. zápis spoluvlastníckeho práva ich právnych predchodcov Y. a H.Z. k nehnuteľnostiam, trvá už 63 rokov. Zápis vlastníckeho práva vykonaný za platnosti uhorského obyčajového práva má konštitutívnu povahu a v súčasnosti ho už nie je možné spochybňovať žalobou o výmaz z dôvodu uplynutia lehôt, v ktorých tak bolo možné urobiť. Pripustenie spochybnenia vlastníckeho práva zapísaného 63 rokov by bolo v rozpore s zásadami právnej istoty a nemennosti právoplatných súdnych rozhodnutí. Pokiaľ by aj k platnosti zmlúv, ktorými ich právnymi predchodcovia nadobudli v roku 1947 vlastnícke právo k predmetným pozemkom, bolo potrebné schválenie vtedajším ministerstvom poľnohospodárstva, vzhľadom k tomu, že za 63 rokov nikto toto nenapadol, došlo k prípadnému zhojeniu zápisu, ktorý možno vyžadoval ešte nejaký súhlas. K žalovaným 2/ z archívu predloženému rozhodnutiu Ministerstva zemédelství zo 6. júla 1949 uviedli, že uvedené rozhodnutie nesúvisí s prejednávanou vecou, zo spisu sa nedá zistiť, či bolo účastníkom vôbec doručené, či nastali jeho účinky a v zásade je pre danú vec právne bezvýznamné. Nie je nezaujímavé, že H.Z. v čase vydania tohto rozhodnutia bola už mŕtva (zomrela XX. C. XXXX, Y.Z. následne o rok). Pokiaľ by dovolací súd zastával názor, že právní predchodcovia žalobcov boli do pozemkovej knihy zapísaní neplatne, v takom prípade rodina žalobcov nad akúkoľvek pochybnosť nadobudla vlastníctvo k sporným pozemkom vydržaním, pretože ten, ktorý bol zapísaný v pozemkovej knihe ako vlastníik, bol dobromyseľným držiteľom v presvedčení, že mu vec vlastnícky patrí. Od roku 1947 uplynula aj podľa zákona č. 141/1951 Sb. desaťročná premlčacia lehota potrebná na vydržanie, resp. niekoľkokrát uplynula desaťročná premlčacia lehota aj za platnosti súčasného Občianskeho zákonníka. Okolnosť, že pozemky boli následne zobrať do užívania socialistickej poľnohospodárskej organizácii a rodine žalobcov až od roku 1989 za užívanie týchto pozemkov platilo Poľnohospodárske družstvo Ivanka pri Nitre nájomné až do momentu osvedčenia vlastníckeho práva v prospech obce, plynutie vydržacej lehoty neprerušuje, a pri posudzovaní prípadného vydržania nemá význam prípadná formálna neplatnosť kúpnej zmluvy z roku 1947 pre nedostatok nejakého dodatočného súhlasu.

Žalovaný 2/ vyjadrenie k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora nepodal. V priebehu konania oznámila správkyňa konkurznej podstaty JUDr. Mária Věterníková, že Okresný súd Bratislava I uznesením z 23. januára 2012 č.k. 6 K 76/2011 rozhodol o vyhlásení konkurzu na majetok dlžníka Metronom, s.r.o. - žalovaného 2/. Zároveň navrhla, aby súd pokračoval v predmetnom konaní (§ 47 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu žalovaného 2/ (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania preskúmal napadnuté rozhodnutia (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) v rozsahu podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní

došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi.

Pre účely preskúmvanej veci treba osobitne uviesť, že na výskyt procesných väd konania vymenovaných v § 237 O.s.p. a tiež tzv. iných procesných väd konania majúcich za následok nesprávne rozhodnutie vo veci prihliada Najvyšší súd Slovenskej republiky nielen v konaní o dovolaní (viď § 242 ods. 1 O.s.p.), ale aj v konaní o mimoriadnom dovolaní (viď § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) bez zreteľa na to, či boli alebo neboli v tomto mimoriadnom opravnom prostriedku uplatnené.

V konaní o mimoriadnom dovolaní neboli procesné vady konania v zmysle § 237 O.s.p. namietané, ani zistené.

Podľa právneho názoru Najvyššieho súdu Slovenskej v konaní došlo k tzv. inej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.). O vadu tejto povahy ide medziiným v prípade nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu (viď R 111/1998). Rozsudok súdu musí obsahovať úplné a výstižné odôvodnenie (výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku). Súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Účelom odôvodnenia je preukázať správnosť rozsudku a umožniť kontrolu správnosti rozhodnutia súdu v konaní o riadnom alebo mimoriadnom opravnom prostriedku. Len takéto rozhodnutie možno označiť za preskúmateľné (§ 157 ods. 2 a 3 O.s.p. v spojení s § 211 O.s.p.). Odôvodnenia rozhodnutí súdov nižších stupňov nezodpovedajú uvedeným ustanoveniam, keďže súdy sa v dôvodoch rozhodnutia nevyporiadali s rozhodujúcimi skutočnosťami.

V posudzovanej veci z hľadiska skutkového stavu bolo zistené, že právni predchodcovia žalobcov Dr. Y.Z. a H.Z. nadobudli vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, každý v podiele 1/2 a tieto nehnuteľnosti odkúpili po štvrtinách od Dr. C. T. v podiele 1/2 a od jeho manželky Q. T. tiež v podiele 1/12 kúpnyimi zmluvami z 29. mája 1947. Súdy vyhádzali z toho, že právni predchodcovia žalobcov vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam nadobudli riadnym, zákonu v tom čase zodpovedajúcim zápisom (vkladom - intabuláciou) tohto práva do pozemkovej knihy na základe kúpnopredajných zmlúv, ktoré boli preskúvané a pozemknoknižným súdom bolo rozhodnuté o zápise ich vlastníctva do PKN vložky číslo XXX (Čd 2135, Čd 2136/47) 2. júna 1947, pričom predmetné parcely číslo XXX a XXX boli prenesené z pôvodných PKN vložiek číslo XXX a XXX do novej PKN vložky číslo XXX v nezmenenom stave. V PKN vložke číslo XXX katastrálne územie Ivanka pri Nitre, ktorá obsahuje parcely č. XXX a XXX, nie je uvedená žiadna poznámka ani zápis o výkupe ani o zamýšľanom prevzatí uvedených nehnuteľností. Právni predchodcovia žalobcov doposiaľ sú vedení ako podielovní spoluvlastníci uvedených nehnuteľností v PKN vložke číslo XXX.

Ako už bolo vyššie uvedené súdy vychádzali zo zhodného názoru, že podľa Výmeru jednotného národného výboru v Nitre č. 650-23/6-150-IX z 23. júna 1950 Československý štát vykúpil za náhradu nehnuteľností vo vlastníctve manželov G. podliehajúce revízii zapísané v PKN č. XXX, XX, XXX, a teda výkup sa netýkal nehnuteľností zapísaných v PKN vložke č. XXX parcelné číslo XXX a XXX. Odvolací súd z pôvodných PKN vložiek číslo č. XXX a XXX pre katastrálne územie Ivanka pri Nitre zistil, že pod B-vlastníctvo poradovým číslom 9, došlo dňa 15. novembra 1949 pod Čd 3451/49 k zápisu, že nehnuteľnosti na strane A Povereníctvo pôdohospodárstva a pozemkovej reformy zamýšľa prevziať a tieto nehnuteľnosti sú predmetom revízie podľa zákona č. 142/1947 Sb. v znení zákona č. 44/1948 Sb. Odvolací súd poukázal na to, že v čase vykonania tohto zápisu v pôvodných PKN vložkách číslo XXX a XXX, ktoré pôvodne obsahovali sporné parcely číslo XXX a XXX, sa už tieto parcely nenachádzali, keďže v roku 1947 boli predmetom kúpnopredajných zmlúv, na základe ktorých ich nadobudli právni predchodcovia žalobcov a v tom roku boli zapísané do novej PKN vložky číslo XXX

pre katastrálne územie Ivanka pri Nitre v nezmenenom stave; z uvedeného odvolací súd vyvodil záver, že sporné parcely číslo XXX a XXX nepodliehali revízii podľa zákona č. 142/1947 Sb. o revízii prvej pozemkovej reformy (ďalej len „zákon č. 142/1947 Sb.“), že neboli ani predmetom výkupného konania, preto k platnému prevodu vlastníctva na právnych predchodcov žalobcov kúpnyml zmluvami z 29. mája 1947 nebol potrebný súhlas Ministerstva zemédelství (resp. na Slovensku súhlas Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy). Pokiaľ ide o rozhodnutie Ministerstva zemédelství zo 6. júla 1949 čís.jed.29.684/1949-IX/A-21, ktorým bolo Dr. T. a jeho manželke oznámené, že ich pozemkový majetok v katastrálnom území Ivanka pri Nitre o výmere 82,9747 ha, uvedený v súpisnej prihláške zo 6. apríla 1949 tvorí „zbytkový statok“ podľa § 1 ods. 1 písm. d/ zákona č. 142/1947 Sb., sa preberá štátom celý, v ktorom sa zároveň uvádza, že akékoľvek nakladanie s týmto majetkom a jeho príslušenstvom je po dobu revízie bez súhlasu ministerstva neplatné, odvolací súd uviedol, že uvedené rozhodnutie nekonštatuje neplatnosť prevodu vlastníckeho práva medzi Dr. T. a jeho manželkou a Dr. G. a jeho manželkou a ani nepreukazuje neudelenie súhlasu povereníctva k uvedenému prevodu a jeho neplatnosť. Vzhľadom na uvedené odvolací súd dospel k právnomu záveru, že vlastnícke právo právnych predchodcov žalobcov Dr. G. a jeho manželky zostalo zachované a až do vydania osvedčenia v prospech žalovaného 1/ nebolo dotknuté žiadnou právnou skutočnosťou.

Dovolací súd záver súdov, že vlastníctvo právnych predchodcov žalobcov - manželov G., k uvedeným nehnuteľnostiam zostalo nedotknuté, pretože výmerom Jednotného národného výboru v Nitre z 23. júna 1950 č. 603-23/6-150-IX, ktorým Československý štát vykúpil za náhradu nehnuteľnosti vo vlastníctve manželov G. a Nadlepšovacieho fondu zamestnancov továrne Ferrenit v Nitre zapísané v PKN vložkách číslo XXX, XX a XXX vo výmere 41,1156 ha, nedošlo v rámci revízie prvej pozemkovej reformy k výkupu parciel číslo XXX a XXX, ktoré boli zapísané v PKN vložke číslo XXX, ktorú tento výmer neobsahuje, považuje za predčasný, keďže k nemu súdy nižších stupňov dospeli bez posúdenia širších súvislostí.

So zreteľom na uplatnený dovolací dôvod (nesprávne právne posúdenie veci podľa § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), podľa názoru dovolacieho súdu kľúčovými otázkami pre rozhodnutie bolo vyriešenie otázky platnosti kúpnych zmlúv z 29. mája 1947 uzavretých medzi Dr. T. a manželkou Q. a Dr. G. a jeho manželkou so zreteľom na ustanovenie § 13 ods. 2 zákona č. 46/1948 Sb. o novej pozemkovej reforme (trvalej úprave vlastníctva poľnohospodárskej a lesnej pôdy) - ďalej len „zákon č. 46/1948 Sb.“ a so zreteľom na rozhodnutie Ministerstva zemédelství zo 6. júla 1949 čís.jedn.29.684/1949-IX/A-2 tiež posúdenie, či tieto nehnuteľnosti podliehali revízii podľa zákona č. 142/1947 Sb. v znení zákona č. 44/1948 Sb. a výkupnému konaniu po manželoch Holubekových v zmysle uvedeného rozhodnutia, a teda či vlastníctvo dotknutých nehnuteľností prešlo z majetku Dr. T. na štát v režime zákona č. 142/1947 Sb. alebo neprešlo, ako tvrdia žalobcovia.

Z ustanovenia § 13 zákona č. 46/1948 Sb. vyplýva, že prevod vlastníckeho práva medzi živými, reálne rozdelenie spoluvlastníctva, prepachtovania a zmluvné a exekučné zaťaženie pôdy, ktorá je predmetom výkupného konania, je až do konečného prevedenia výkupu a prevzatia vykúpenej pôdy prípustné len so súhlasom ministerstva poľnohospodárstva; inak sú neplatné. Zákaz zaťaženia pôdy sa však nevzťahuje na dane, poplatky a iné verejné dávky (ods. 1). Právne konania uvedené v odseku 1, uzavreté po 4. apríli 1947 pred účinnosťou tohto zákona, sú bez dodatočného schválenia ministerstva poľnohospodárstva neplatné (ods. 2).

Okresný súd vo svojom rozhodnutí otázku platnosti kúpnych zmlúv z hľadiska § 13 ods. 2 zákona č. 46/1948 Sb. neposudzoval a neprihliadol ani k uvedenému rozhodnutiu Ministerstva zemédelství zo 6. júla 1947 týkajúceho sa revízie pozemkového majetku Dr. T. s manželkou, a to i napriek tomu, že žalovaný 2/ v konaní namietal neplatnosť prevodu vlastníctva nehnuteľností práve s poukazom na uvedené rozhodnutie, podľa ktorého sporné nehnuteľnosti, ako súčasť majetku manželov T. podliehali v čase scudzenia revízii prvej pozemkovej reformy. Podľa tohto rozhodnutia Ministerstvo zemédelství prevádzajúc revíziu prvej pozemkovej reformy rozhodlo, že „pozemkový majetok v katastrálnom území Ivanka pri Nitre vo výmere 82,9747 ha uvedený v súpisovej prihláške zo 6. apríla 1949 z úradnej moci pracovnou skupinou Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Nitre, tvorí zbytkový

statok podľa § 1 ods. 1 písm. d/ zákona č. 142/1947 Sb. a preberá sa štátom celý podľa § 6 ods. 2 písm. b/ a § 6 ods. 7 cit. zákona“.

Odvolací súd vychádzal z názoru, že nehnuteľnosti nepodliehali revízií prvej pozemkovej reformy, neboli predmetom výkupu, z ktorého dôvodu sa k platnosti kúpnych zmlúv, na základe ktorých právni predchodcovia žalobcov nadobudli uvedené nehnuteľnosti, dodatočný súhlas ministerstva zemédelství v zmysle § 13 ods. 2 zákona č. 46/1948 Sb. nevyžadoval. Uvedený záver odvolacieho súdu, ku ktorému došiel bez zohľadnenia revízneho a výkupného konania po prevodcoch - manželoch T., od ktorých právni predchodcovia žalobcov mali nadobudnúť nehnuteľnosti, sa javí predčasný a z toho dôvodu nemôže byť považovaný za správny. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, v ktorom absentuje dôsledné posúdenie otázky platnosti prevodu nehnuteľností so zreteľom na ustanovenie § 13 zákona č. 46/1948 Sb. bez komplexného posúdenia revízneho a výkupného konania pozemkového majetku predávajúcich manželov T. a bez zohľadnenia uvedených skutočností, nie je v súlade § 157 O.s.p. a pre nedostatok dôvodov je nepreskúmateľné; uvedený záver odvolacieho súdu nie je náležitým spôsobom odôvodnený.

Konštatovanie odvolacieho súdu, že súpis majetku Dr. T. s manželkou (vyhotovený vedúcim pracovnej skupiny Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy) je nekonkrétny, lebo sa v ňom uvádza len celková výmera nehnuteľností podliehajúcich pozemkovej reforme 82,8747 ha, je pre nedostatok odôvodnenia predčasné a navyše aj v rozpore s obsahom spisu, pretože zo zväzkov dokladov týkajúcich sa Dr. T. a účastníkov (napr. pri súpise majetku založenom vo zväzku dokladov označených ako „Spis č. 3 - majetok Dr. T. a spol.“, vo zväzku dokladov „Prílohy“) sa nachádzajú pri súpise majetku pripojené fotokópie výpisov z PKN vložiek a medzi iným aj vložky č. XXX, ktorá obsahuje sporné parcely č. XXX a XXX. Uvedené výpisy boli zaslané Okresným súdom v Nitre, odd. pokn. 29. októbra 1949 na žiadosť pracovnej skupiny Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy z 22. októbra 1949, ktorou požiadala o zaslanie „hodnoverných pozemnoknižných výpisov, strany A, B z majetku Dr. C. T. a manželky Q., v katastrálnom území Ivanka pri Nitre, Veľké Janíkovce a Nitra. Vo výpisoch nech je zachytený i majetok, ktorý bol za účinnosti zákona č. 142/47 Zb. prevedený z predmetných vlastníkov na nového nadobúdateľa“ (listinné dôkazy sú tiež obsahom „Spisu č. 3“). V súdnom spise za č.l. 186 spisu sú doklady vyžiadané súdom z archívu Ministerstva vnútra týkajúce sa „výkupu majetku Dr. G. s manželkou“, ktoré obsahujú aj výpisy z PKN vložky č. XXX ohľadom parciel č. XXX a XXX. Napriek vyššie označeným dokladom však v konaní zostalo neobjasnené, čo bolo konkrétne predmetom revízie a z odôvodnenia rozhodnutí súdov nižších stupňov nevyplýva, z akých dôvodov nebolo vykonané dokazovanie uvedenými listinami, ktoré sa vzťahovali k predmetu konania. Pokiaľ žalovaný 2/ poukazoval na uvedené listinné dôkazy, bolo povinnosťou odvolacieho súdu na túto odvoláciu argumentáciu žalovaného 2/ primeraným spôsobom reagovať, a keď tak odvolací súd neurobil, jeho rozhodnutie nie je v súlade s § 157 ods. 2 O.s.p. Od uvedenej povinnosti nie je odvolací súd oslobodený ani v prípade, ak rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

Vzhľadom na uvedené dovolací súd je tohto názoru, že absencia náležitého odôvodnenia rozhodnutia súdov nižších stupňov v otázke, ktorá mala v danej veci kľúčový význam (otázka neplatnosti kúpnych zmlúv z 29. mája 1947 bez zohľadnenia dosahu revízie pozemkovej reformy a výkupného konania týkajúceho sa pozemkového majetku rodiny T., od ktorých mali nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam právni predchodcovia žalobcov), má negatívny dopad na odôvodnenie rozhodnutia súdu ako celku. So zreteľom na absenciu dostatočného vysvetlenia myšlienkového procesu a ich skutkových a právnych záverov, ku ktorým dospeli pri riešení uvedenej otázky majúcej pre posúdenie veci rozhodujúci význam, sú mimoriadnym dovolaním napadnuté rozsudky nepreskúmateľné.

V nadväznosti na obsah vyššie uvedeného najvyšší súd poznamenáva, že tak dovolacie konanie (§ 236 až § 243d O.s.p.), ako aj konanie o mimoriadnom dovolaní (§ 243e až § 243j O.s.p.) majú prieskumnú povahu - najvyšší súd v konaniach o týchto opravných prostriedkoch preskúmava napadnuté rozhodnutie a konanie, ktoré mu predchádzalo. Súdov nižších stupňov v občianskom súdnom konaní spravidla riešia viacero skutkových a právnych otázok. Mnohé z týchto otázok sú z pohľadu konania (alebo sporu) ako celku iba čiastkovej povahy a predstavujú reťazec po sebe idúcich a nasledujúcich

otázok (riešení), v ktorom neskôr riešená otázka neraz vychádza z výsledkov riešenia skôr nastolenej otázky. Proces zisťovania rozhodujúcich skutkových okolností a prijímania právnych záverov je v dôsledku toho zároveň aj procesom postupného vylučovania všetkých tých alternatív, ktoré prichádzali do úvahy v rámci ešte neúplne zisteného skutkového stavu, následne však, po zistení rozhodujúcich skutkových a právnych okolností, sa ukázali ako neopodstatnené. Najvyšší súd v konaní o (mimoriadnom) dovolaní zohľadňuje a akceptuje túto postupnosť; pokiaľ však pri prieskume zistí, že nebola správne vyriešená alebo vysvetlená taká čiastková otázka, ktorá mala v tej - ktorej veci kľúčový význam v tom zmysle, že od nej záviselo správne vyriešenie viacerých ďalších otázok odvíjajúcich sa od zvoleného riešenia, obmedzí svoj prieskum iba na konštatovanie zistenej nesprávnosti (procesného nedostatku). Najvyšší súd v takom prípade už neuskutočňuje ďalší prieskum - nevyjadruje sa vopred ku všetkým alternatívam, ktoré hypoteticky vyplývajú alebo môžu vyplývať z otázky nevyriešenej alebo otázky, riešenie ktorej nebolo dostatočne odôvodnené alebo vysvetlené. Ak v konaní o (mimoriadnom) dovolaní vyjde najavo, že súd nižšieho stupňa kľúčovú otázku takejto povahy nevyriešil alebo ju vyriešil nesprávne alebo prijaté riešenie vôbec v rozhodnutí nevysvetlil, v dôsledku čoho sa z pohľadu prieskumného konania otvára viacero neistých (iba možných alebo alternatívnych či zatiaľ len teoretických), do úvahy prichádzajúcich skutkových a právnych situácií, obmedzí sa najvyšší súd len na konštatovanie toho prieskumného záveru, ku ktorému sa bolo možné dostať s istotou. Bolo by v rozpore s účelom konania o (mimoriadnom) dovolaní a tiež prieskumnou povahou tohto konania, pokiaľ by najvyšší súd v rámci prieskumu posudzoval viaceré alternatívy a zaoberal sa tými obsahovými časťami (mimoriadneho) dovolania, ktoré môžu byť relevantné a opodstatnené iba v prípade dodatočného nadobudnutia istoty, o ktorú z viacerých alternatív v danej veci ide alebo môže ísť.

So zreteľom na absenciu dostatočného odôvodnenia rozhodujúcich skutkových a právnych úvah v otázke - (ne)platnosti kúpnych zmlúv z 29. mája 1947 so zreteľom k § 15 zákona č. 142/1947 Sb. a § 13 zákona č. 46/1948 Sb. a v súvislosti s tým neposudzovali vec komplexne so zreteľom na revíziu majetku Dr. T. a súvisiaceho výkupného konania k nadväznosti na obsah súpis majetku, z ktorého rozhodnutie Ministerstva zemédelství zo 6. júla 1949 vychádzalo, dospel dovolací súd k záveru, že rozhodnutia sú nepreskúmateľné. Vzhľadom na to, že v konaní došlo k tzv. inej procesnej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.), Najvyšší súd Slovenskej republiky mimoriadnym dovolaním napadnuté rozsudky zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243i O.s.p. v spojení s § 243b O.s.p.). Vzhľadom na dôvod zrušenia týchto rozhodnutí neskúmal opodstatnenosť námietky generálneho prokurátora Slovenskej republiky, že zrušené rozhodnutia spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o mimoriadnom dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a konania o mimoriadnom dovolaní (viď primerane § 243d ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.